

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-826/19 - 1

Zaak C-826/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

13 november 2019

Verwijzende rechter:

Landesgericht Korneuburg (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

29 oktober 2019

Verzoekende partij en appellant:

WZ

Verwerende partij en geïntimeerde:

Austrian Airlines AG

REPUBLIEK OOSTENRIJK

[OMISSIS]

Landesgericht Korneuburg

Het Landesgericht Korneuburg (rechter in tweede aanleg Korneuburg, Oostenrijk) heeft als appelrechter in de zaak van verzoeker WZ tegen verweerster Austrian Airlines AG [OMISSIS] betreffende een vordering ten belope van 250 EUR, vermeerderd met rente en proceskosten [OMISSIS], naar aanleiding van het door verzoeker ingestelde beroep tegen de uitspraak van het Bezirksgericht Schwechat (rechter in eerste aanleg Schwechat, Oostenrijk) van 24 juni 2019 [OMISSIS], de volgende

beslissing

gegeven:

I) Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1) Moet artikel 8, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91 (hierna: „luchtreizigersverordening”), aldus worden uitgelegd dat het van toepassing is op twee luchthavens die zich allebei in [Or. 2] de onmiddellijke nabijheid van een stadscentrum bevinden, maar slechts één ervan in het stadsgebied en de andere in de aangrenzende deelstaat?

2) Moeten artikel 5, lid 1, onder c), artikel 7, lid 1, en artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening aldus worden uitgelegd dat in het geval van een landing op een andere luchthaven in dezelfde stad of regio recht op compensatie wegens het annuleren van de vlucht bestaat?

3) Moeten artikel 6, lid 1, artikel 7, lid 1, en artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening aldus worden uitgelegd dat in het geval van een landing op een andere luchthaven in dezelfde stad of regio recht op compensatie wegens langdurige vertraging bestaat?

4) Moeten de artikelen 5 en 7 en artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening aldus worden uitgelegd dat om te bepalen of een passagier een tijdverlies van 3 uur of meer heeft geleden in de zin van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 19 november 2009, Sturgeon e.a. (gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07), de vertraging moet worden berekend aan de hand van het tijdstip van de landing op de andere luchthaven dan wel van het tijdstip van het vervoer naar de luchthaven waarvoor was geboekt of naar een andere met de passagier overeengekomen nabijgelegen bestemming?

5) Moet artikel 5, lid 3, van de luchtreizigersverordening aldus worden uitgelegd dat een luchtvaartmaatschappij die vluchten via vluchtrotatie uitvoert, zich kan baseren op een gebeurtenis, in casu een vermindering van het aantal aankomsten wegens onweer, die zich voordeed tijdens de op twee na laatste rotatievlucht vóór de vlucht in kwestie?

6) Moet artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening aldus worden uitgelegd dat de luchtvaartmaatschappij in geval van een landing [Or. 3] op een andere luchthaven, het vervoer naar een andere plaats uit eigen beweging moet aanbieden of dat de passagier om dit vervoer moet verzoeken?

7) Moeten artikel 7, lid 1, artikel 8, lid 3, en artikel 9, lid 1, onder c), van de luchtreizigersverordening aldus worden uitgelegd dat de passagier recht op compensatie heeft indien de in de artikelen 8 en 9 geregelde verplichting om bijstand en verzorging te bieden niet is nagekomen?

II) De behandeling van de zaak wordt geschorst tot de ontvangst van de prejudiciële beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”).

Motivering

De volgende feiten worden niet betwist of zijn [OMISSIS] vastgesteld:

Verzoeker beschikte over een bevestigde boeking voor de door verweerster uitgevoerde vluchten OS 940, met vertrek vanaf de luchthaven van Klagenfurt (KLU) (Oostenrijk) op 21 mei 2018 om 18.35 uur, en aankomst op de luchthaven van Wenen (VIE) (Oostenrijk) op 21 mei 2018 om 19.20 uur, en OS 239, met vertrek vanaf de luchthaven van Wenen (VIE) op 21 mei 2018 om 21.00 uur, en aankomst op de luchthaven Berlin Tegel (TXL) (Duitsland) op 21 mei 2018 om 22.20 uur. Verweerster heeft vlucht OS 239 omgeleid van Berlin Tegel naar Berlin Schönefeld (SXF) met de volgende daadwerkelijke vliegtijden: vertrek vanaf Wenen (VIE) 21 mei 2018, 22.07 uur, aankomst op Berlin Schönefeld (SXF) 21 mei 2018, 23.18 uur. De afstand tussen Wenen en Berlin Tegel of Berlin Schönefeld bedraagt minder dan 1 500 km, de afstand vanaf Klagenfurt is niet bekend. De reden voor de omleiding van de vlucht van Berlin Tegel naar Berlin Schönefeld was dat de vlucht het verbod op nachtvluchten in Berlin Tegel met drie minuten zou hebben overschreden. De oorzaak voor de vertraging bij het vertrek van de vlucht was dat de [Or. 4] op twee na laatste rotatievlucht vóór de vlucht in kwestie om 14.40 uur in Berlin Tegel had moeten starten en om 15.45 uur in Wenen had moeten landen. Wegens onweer in Wenen heeft Eurocontrol verweerster echter pas om 15.53 uur een slot toegekend. De volgende vluchten, de op een na laatste en de laatste rotatievlucht, werden zoveel mogelijk volgens het vluchtschema uitgevoerd, maar de vertraging kon niet meer worden ingehaald. Verweerster heeft verzoeker geen vervangend vervoer van luchthaven Berlin Schönefeld naar luchthaven Berlin Tegel aangeboden. Verzoeker heeft van luchthaven Berlin Schönefeld 41 minuten nodig om naar zijn appartement te komen en van luchthaven Berlin Tegel 15 minuten.

Verzoeker vordert van verweerster de betaling van 250 EUR als compensatie overeenkomstig artikel 5 juncto artikel 7 van de luchtreizigersverordening. Hij baseert zich enerzijds op de vertraagde aankomst van de vlucht en anderzijds op het feit dat hem geen vervoer van de luchthaven Berlin Schönefeld naar de luchthaven Berlin Tegel is aangeboden. Artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening is niet van toepassing, omdat de luchthaven Berlin Schönefeld niet in Berlijn ligt.

Verweerster heeft verzoekers vordering betwist en verzocht om afwijzing daarvan. Zij voerde daartoe aan dat verzoeker zijn eindbestemming Berlijn met een vertraging van 58 minuten heeft bereikt, dat de luchthaven Berlin Schönefeld slechts 24 km van het woonadres van verzoeker is verwijderd en de luchthaven Berlin Tegel amper 8 km. In beide gevallen is het gebruik van een vervoermiddel noodzakelijk om de woning van verzoeker te bereiken. Voorts heeft verweerster

gesteld dat er sprake is van buitengewone omstandigheden in de zin van artikel 5, lid 3, van de luchtreizigersverordening. Ernstige weersproblemen hebben tot de vertraging geleid.

Het Bezirksgericht Schwechat heeft de vordering afgewezen en geoordeeld dat een wijziging van de luchthaven Berlin Tegel in Berlin Schönefeld niet moet worden beschouwd als **[Or. 5]** een wezenlijke wijziging van het traject, zodat niet moet worden aangenomen dat sprake is van annulering van de vlucht. Er is geen vertraging ontstaan van drie uur of meer. Er bestaat geen recht uit hoofde van artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening, daar de passagier niet heeft uiteengezet welke kosten door de transfer voor hem zijn ontstaan.

Het beroep dat verzoeker tegen deze uitspraak heeft ingesteld strekt ertoe de bestreden beslissing wegens een onjuiste juridische beoordeling aldus te wijzigen dat de vordering wordt toegewezen.

Verweerster concludeert in haar verweerschrift tot verwerping van het beroep.

De verwijzende rechter moet als appelrechter in tweede en laatste instantie uitspraak doen over verzoekers rechten.

Het feit dat noch de eerste plaats van vertrek, noch de laatste plaats van aankomst van de reis van verzoeker zich in het rechtsgebied van Bezirksgericht Schwechat bevindt heeft volgens de rechtspraak van het Hof (arresten van 9 juli 2009, C-204/08, Rehder, EU:C:2009:439, punt 47, en 7 maart 2018, gevoegde zaken C-274/16, C-447/16 en C-448/16, flightright e.a., EU:C:2018:160, punt 48), tot gevolg dat op grond van artikel 7, eerste alinea, van verordening (EU) nr. 1215/2012 geen bevoegd gerecht is bepaald. Deze omstandigheid is echter niet meer van belang, daar verweerster voor het gerecht is verschenen zoals bedoeld in artikel 26, lid 1, van die verordening.

De beslissing hangt af van de uitlegging van bepalingen van de luchtreizigersverordening, waarvan de inhoud niet zo duidelijk is dat van een acte clair moet worden uitgegaan. In wezen gaat het om de uitlegging van artikel 8, lid 3, van die verordening, namelijk of deze bepaling in casu van toepassing is, of de feiten moeten worden beschouwd als een annulering, een vertraging dan wel als een specifiek feit, of het bestaan van buitengewone omstandigheden al dan niet kan worden ingeroepen en of er sprake is van een recht op compensatie wegens **[Or. 6]** niet-nakoming van de verplichting om bijstand en verzorging te bieden.

Ten aanzien van de afzonderlijke prejudiciële vragen:

Eerste vraag:

Zowel de luchthaven van bestemming in het oorspronkelijke vluchtschema – Berlin Tegel – als de gekozen luchthaven na de wijziging van het vluchtschema – Berlin Schönefeld – wordt beschouwd als Berlijnse luchthaven, hoewel enkel Berlin Tegel in de stad Berlijn ligt. Volgens de bevindingen van de rechter in

eerste aanleg heeft verzoeker 41 minuten nodig om van de luchthaven Berlin Schönefeld naar zijn appartement te komen en 15 minuten van de luchthaven Berlin Tegel. De vraag of de twee luchthavens in één regio zijn gelegen wordt door partijen verschillend beantwoord. De verwijzende rechter neemt voorlopig aan dat artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening van toepassing is, omdat het om meerdere luchthavens in één regio gaat, ook al liggen deze in verschillende deelstaten. De verwijzende rechter baseert zich op het feit dat internationale luchthavens niet in het stadscentrum, maar aan de rand van de stad of buiten het stadsgebied plagen te worden gebouwd.

Tweede en derde vraag

Verzoeker heeft recht op compensatie indien er sprake is van de in de verordening genoemde tekortkomingen in de nakoming. De instapweigering hoeft niet te worden onderzocht, daarentegen echter wel of de omleiding van de vlucht naar een andere luchthaven in dezelfde regio moet worden beschouwd als een annulering van de vlucht of als een vertraging in de uitvoering van de vlucht. Voor het antwoord dat de feiten als annulering moeten worden beoordeeld pleiten de uiteenzettingen in het arrest van het Hof van 13 oktober 2011, Sousa Rodriguez e.a. (C-83/10, punt 30; hierna: „zaak Sousa Rodriguez e.a.”), volgens welke sprake is van annulering wanneer de planning van de oorspronkelijke vlucht wordt opgegeven. Het Bezirksgericht [Or. 7] Schwechat is daarentegen van oordeel dat de feiten als een vertraagde aankomsttijd moeten worden beschouwd, daar de eindbestemming, te weten de stad Berlijn, – zij het met vertraging – was bereikt. Ten slotte is het mogelijk dat artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening een eigen tekortkoming in de nakoming regelt, die noch als annulering noch als vertraging van de aankomst moet worden opgevat. Tot deze conclusie komt de verwijzende rechter op grond van de overweging dat de bepaling anders geen toepassingsgebied heeft. Het recht op vervoer naar de oorspronkelijke luchthaven of naar een andere bestemming zou net zo goed op artikel 8, lid 1, of op artikel 9, lid 1, onder c), van de luchtreizigersverordening kunnen worden gebaseerd. Indien aan artikel 8, lid 3, van die verordening een toepassingsgebied wordt toegekend, volgt daaruit dat de passagier op grond van die bepaling alleen aanspraak maakt op vervoer naar de oorspronkelijke luchthaven of een andere plaats, maar niet op andere rechten die in geval van annulering of vertraging gelden, in het bijzonder niet op de compensatie die in dit geding wordt gevorderd. Het zou niet noodzakelijk zijn te onderzoeken of er sprake is van buitengewone omstandigheden in de zin van artikel 5, lid 3, van de luchtreizigersverordening.

Vierde vraag:

Indien het Hof concludeert dat het in casu om een vertraging gaat, rijst de vraag naar de berekening van die vertraging. Gelet op het feit dat artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening uitdrukkelijk de oorspronkelijke luchthaven waarvoor was geboekt of een andere overeengekomen bestemming tot uitgangspunt neemt, lijkt het begrijpelijk dat voor het resultaat van de berekening van de vertraging niet de landing op de andere luchthaven doorslaggevend is, maar het tijdstip

waarop de passagier op de oorspronkelijke luchthaven of de andere overeengekomen bestemming aankomt. Het Bezirksgericht Schwechat gaat er weliswaar vanuit dat de vertraging bij aankomst in geen geval 3 uur bedraagt, maar ziet daarbij over het hoofd dat Klagenfurt de plaats van vertrek [**Or. 8**] van verzoeker was en de reis in Klagenfurt (KLU) op 21 mei 2019 om 18.35 uur begon (arrest van 26 februari 2013, Folkerts, C-11/11, punt 47).

Vijfde vraag:

Indien het Hof concludeert dat wegens annulering of langdurige vertraging bij aankomst recht op compensatie bestaat, moet verweersters uiteenzetting dat de annulering/vertraging op een buitengewone omstandigheid berust in aanmerking worden genomen. Voor zover de verwijzende rechter kan nagaan is in de rechtspraak van het Hof nog niet verduidelijkt of gebeurtenissen die zich tijdens de op twee na laatste rotatievlucht hebben voorgedaan, de luchtvaartmaatschappij het recht geven om een annulering of langdurige vertraging op een dergelijke gebeurtenis te baseren, ook al is deze op dezelfde dag opgetreden (zie overweging 15 van de luchtreizigersverordening). Het lijkt geen twijfel dat de onderhavige vermindering van het aantal slots ertoe heeft geleid dat de planning van verweester om de vlucht naar Berlin Tegel vóór het ingaan van het verbod op nachtvluchten uit te voeren, niet kon worden aangehouden. Teneinde een hoog beschermingsniveau voor de passagiers te waarborgen, dient niettemin te worden nagegaan of een beperking tot een grotere samenhang in de tijd (los van overweging 15 van de luchtreizigersverordening) dan wel een beperking ten aanzien van het aantal rotatievluchten moet plaatsvinden.

Zesde vraag:

Verweester heeft verzoeker geen vervoer als bedoeld in artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening aangeboden. Volgens de verwijzende rechter doet niet ter zake dat de verzoeker hoe dan ook vervoer naar zijn woonplaats nodig had gehad. Het is mogelijk dat hij zijn voertuig bij de oorspronkelijke luchthaven heeft geparkeerd of het vervoer naar huis op een andere wijze heeft georganiseerd, zodat hij ondanks een korte afstand van de luchthaven van Berlin Schönefeld naar zijn woonplaats nog steeds belang heeft bij [**Or. 9**] een verder vervoer naar de luchthaven Berlin Tegel. In de Duitstalige literatuur wordt ervan uitgegaan dat verzorging zoals maaltijden en verfrissingen, hotelaccommodatie, maar ook het vervoer tussen luchthaven en de accommodatie moeten worden aangeboden, hetgeen aldus wordt uitgelegd dat de luchtvaartmaatschappij deze diensten uit eigen beweging moet aanbieden en niet eerst op verzoek van de passagiers [OMISSIS]. Artikel 8 van de luchtreizigersverordening wordt in het algemeen beschouwd als bijstandsverlening en onderscheiden van de verzorging als bedoeld in artikel 9 van die verordening. Daar het in artikel 9, lid 1, onder c), van de luchtreizigersverordening bedoelde vervoer het recht op vervoer als genoemd in artikel 8, lid 3, van die verordening benadert, gaat de verwijzende rechter er voorlopig vanuit dat de luchtvaartmaatschappij deze dienst ook moet aanbieden

zonder dat de passagier daarom verzoekt (zie tevens de conclusie van advocaat-generaal Sharpston in de zaak C-83/10, Sousa Rodriguez e.a., punt 62).

Zevende vraag:

Indien ervan wordt uitgegaan dat verweerster de verplichting tot vervoer naar de oorspronkelijke luchthaven of een andere plaats van bestemming niet is nagekomen, heeft zij haar uit de artikelen 8 en 9 van deze verordening voortvloeiende plicht geschonden. Nationale rechters nemen aan dat de luchtvaartmaatschappij (enkel) aansprakelijk is voor schade wegens schending van de verplichting om bijstand en verzorging te bieden [bijv. uitspraak Amtsgericht Königs Wusterhausen (rechter in eerste aanleg Königs Wusterhausen, Duitsland), van 2 februari 2017, 4 C 1350/16 (OMISSIS)]. De verwijzende rechter komt op grond van de motivering van het Hof in de zaak Sousa Rodriguez e.a. (punt 44) tot de slotsom dat de niet-nakoming van verplichtingen (ook) tot gevolg heeft [**Or. 10**] dat de passagiers aanspraak maken op compensatie [Landesgericht Korneuburg, 7 september 2017, 21 R 246/17z (OMISSIS)]. Aangezien deze vraag door de nationale rechters verschillend wordt beantwoord, is verduidelijking door het Hof noodzakelijk.

[OMISSIS] [schorsing van de procedure]

Landesgericht Korneuburg [OMISSIS]

Korneuburg, 29 oktober 2019

[OMISSIS]

[OMISSIS] [handtekening]